

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Тихонюк Д.А.

*Науковий керівник: Шевченко І.Ю., к.е.н, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

«Кровоносною системою» економіки будь-якої держави є банківська система. Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» «...банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України» [1].

Актуальні та архівні дані Національного банку України містять інформацію щодо того, що загальна кількість банків в Україні в останні 3 роки стрімко зменшується, що є тривожною тенденцією. Натомість, кількість банків з іноземним капіталом і кількість банків з 100% іноземним капіталом практично не змінилася, що свідчить про більшу фінансову стійкість банківських установ з іноземними інвестиціями в уставному капіталі [2].

Індикаторами стану будь-якого економічного суб'єкту традиційно виступають активи та пасиви. У структурі активів банківських установ прийнято виділяти такі елементи як: готівкові кошти; банківські метали; кошти в Національному банку України; кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках; строкові вклади в інших банках та кредити, надані іншим банкам; кредити, надані клієнтам; вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції; резерви за активними операціями банків. Пасиви банківських установ складають капітал і зобов'язання. В структурі активів банків України левову частку займають кредити, надані клієнтам – фізичним особам, суб'єктам господарювання, небанківським фінансовим установам, органам державної влади. У структурі пасивів банків України можемо бачити суттєве превалювання позикових коштів над власними, у контексті чого видається тривожним забезпечення фінансової незалежності банківських установ [2].

Доходи банків України традиційно формуються з таких джерел: процентні доходи, комісійні доходи, результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу, інші операційні доходи, інші доходи, повернення списаних активів. Витрати банків України складають процентні витрати, комісійні витрати, інші операційні витрати, загальні адміністративні витрати, інші витрати, відрахування в резерви, податок на прибуток. Основний внесок у формування доходів банківських установ України нині вносять саме процентні доходи. У структурі витрат банків України переважають процентні витрати, загальні адміністративні витрати та відрахування в резерви.

Різниця доходів і витрат традиційно становить чистий фінансовий результат діяльності – прибуток (у разі перевищення доходів над витратами) або збиток (у разі перевищення витрат над доходами).

Прибуток банківськими установами України отримувався в 2017-2018 рр., тоді як у 2016 році банки України завершили звітний період з від'ємним фінансовим результатом [3].

Окремим важливим показником функціонування банківської системи є обсяги та структура активних операцій.

Активні операції банків – це операції, спрямовані на розміщення та використання наявних у банку власних та залучених ресурсів з метою одержання прибутку при раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій та підтриманні необхідного рівня ліквідності. Поділяються на кредитні, обліково-кредитні та інвестиційні. Між ними існує тісний взаємозв'язок. Ці операції є найбільш дохідними та, разом з тим, найбільш ризиковими. Тому банки зобов'язані підтримувати оптимальну структуру своїх активів і залежно від економічної ситуації змінювати її або на користь кредитів, або на користь інвестицій. На сьогоднішній день в Україні в структурі активних операцій банків переважають кредитні операції [4].

У свою чергу до кредитних операцій банків України належать кредити корпоративному сектору, кредити фізичним особам, міжбанківські кредити, кредити органам державної влади та місцевого самоврядування.

Щоправда, наразі банками України практично не здійснюється кредитування органів державної влади та місцевого самоврядування. Основними користувачами кредитними ресурсами банків України нині виступає корпоративний сектор.

Економічна ефективність кредитування зазвичай визначається не лише розміром, а й своєчасністю сплати контрагентами відсотків за користуванням кредитними коштами. Показником, який характеризує економічну ефективність кредитних операцій банків, є відсоток «непрацюючих кредитів».

Для кредитних операцій, що проводяться нині банками України, характерний в цілому високий рівень несвоечасної виплати відсотків за користування позиковим капіталом. Особливо великий відсоток «непрацюючих кредитів» спостерігається у кредитуванні фізичних осіб (95,58%) і корпоративного сектору (55,02%) [5].

Результати дослідження вказали на наявність суттєвих проблем функціонування банківської системи України.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 04.02.2019).
2. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України: сайт. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=34661577> (дата звернення: 04.02.2019).
3. Доходи та витрати банків України. Національний банк України: сайт. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=34661579> (дата звернення: 05.02.2019).

4. Активні операції. Національний банк України: сайт. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123115 (дата звернення: 05.02.2019).

5. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі. Національний банк України: сайт. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=48421072> (дата звернення: 05.02.2019).

РЕСУРСНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Троцьій І.І.

*Науковий керівник: Шинкаренко В.Г., д.е.н., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Стратегічне управління – це сукупність специфічних процесів прийняття управлінських рішень щодо формування мети та визначення цілей організації, вибору стратегії її діяльності та використання ресурсів у ринковому середовищі, що забезпечують реалізацію цих стратегій [5, с. 7].

Вперше термін «стратегічне управління» був прийнятий на початку 70-х рр. ХХ століття для того, щоб внести різницю між поточним управлінням і управлінням, котре здійснюється на найвищому рівні. Незважаючи на те, що це досить нова галузь наукових знань, за останні майже 50 років вона змінювалось та постійно розвивалася під впливом зростаючої нестабільності у зовнішньому середовищі.

На сьогоднішній день найбільш розвиненим та обґрунтованим інструментом теорії стратегічного управління вважається ресурсний підхід. Ресурсний підхід передбачає наявність зв'язку між ресурсами підприємства і його успіхом в конкурентному середовищі. Ключовими термінами у цьому підході є ресурси, здібності та ключові компетенції, які розглянемо детальніше.

Ресурси – це вихідні дані для виробничого процесу підприємства. Це фінанси, устаткування, здібності працівників, патенти, талановиті менеджери та інше.

Здібність – це потенціал набору ресурсів виконувати інтегрально будь-яку діяльність. Здібності уявляють собою характерну рису підприємства, його уміння робити щось краще ніж у конкурентів, використовуючи особливий набір бізнес-атрибутів, які конкурентам дуже важко скопіювати.

Ключові компетенції підприємства – це сформовані на основі досвіду функціонування компанії неповторні і складно відтворювальні знання, вміння, технології, ноу-хау тощо, що забезпечують підприємству стійкі та довгострокові конкурентні переваги за рахунок створення додаткової споживчої цінності товару чи послуги та підвищують захисні бар'єри на існуючому ринку.

На рисунку 1 зображена найпростіша модель реалізації ресурсного підходу.